בס"ד

קונטרס

דברי תורה

סיפורים נפלאים על כשרות השחיטה

שנאמרו על ידי

כ"ק אדמו"ר שליט"א
מהאלמין

הוצאה שני'

*

ה'תשנ"ז

בלתי מוגה

הוצאת אור יחזקאל

ברוקלין, נוא יארק יע"א
שנת תשנ"ז לפ"ק

רבי ברוך גארליצער

סיפורים נפלאים על הכשרות שחיטה

אַ מורא׳דיגע מעשה פון הייליגן ר׳ ברוך גארליצער זצוקללה״ה, וואָס איך האָב אליין געהערט פון כ״ק אדמו״ר מקלויזנבורג זצ״ל

אין יאָר תשל״ו, איידער איך האָב אַרויסגעגעבן דעם ״מדריך לכשרות״ נומער 14, וואָס דאָרט האָט זיך אָנגעפאַנגען די מורא׳דיגע היסטאָריע פון אַנטפּלעקן די סקאַנדאַלן וואָס עס קומט פאָר ביי די שחיטה, נאָך דעם וואָס איך האָב שוין גערעדט כמעט מיט אַלע רבנים פון התאחדות הרבנים אַז זיי זאָלן זען מתקן צו זיין די שחיטה, האָב איך געהערט אַז דער קלויזנבורגער רבי איז אַ גרויסער מומחה אין עניני שחיטה. בין איך אַריבער מיט אַ בנש״ק (וואָס איז אויך אַ מומחה אין די ענינים פון שחיטה) צום קלויזנבורגער רביין זצ״ל.

בשעת מיר זיינען אַריינגעקומען און דער רבי פרעגט אונז וואָס איז אונזער באַגער, האָבן מיר געענטפערט אַז מיר זיינען געקומען איבערשמועסן דעם מצב הכשרות וועגן די סקאַנדאַלן וואָס קומען פאָר ביי די שחיטה.

האָט דער רבי אונז באַלד געזאָגט, אַז אויב אין שנת תשל״ו זענען נאָך דאָ צוויי יונגעלייט וואָס עס טוט זיי וויי אַז מען פיטערט דעם כלל ישראל מיט נבילות וטריפות, מעג שוין משיח קומען.

און אַזוי האָב איך אָנגעפאַנגען צו דערציילן היסטאָריעס וואָס עס טוט זיך ביי די שחיטה. מיר האָבן גערעדט וועגן כל מיני שאלות ותשובות וואָס עס האָבן זיך אָפּגעטוהן אין אַלע דורות אין מצב פון די שחיטות. דער קלויזנבורגער רבי האָט געוואוסט וועגן צענדליגער שחיטה

ספרים וואָס ברענגען אַראָפּ אַלע מיני מעשיות, וואָס מיר איז דאָס מערסטע דערפון געווען באַקאַנט.

און אַזוי האָב איך דערציילט דעם רביין פאַרשידענע מעשיות. ער איז מיט גאָרנישט געווען היינטערשטעליג, און האָט אונז געזאָגט, אַז ער שרייט שוין 30 יאָר אַז מען עסט זיך אָן אין אַמעריקע מיט נבילות וטריפות. אויך האָט ער צוגעלייגט אַז אין דער אַלטער היים אין קלויזנבורג פלעגט ער לויפן צו די שחיטה דריי מאָל אַ טאָג, ווייל ער האָט געציטערט ווער ווייסט וואָס די שוחטים טוען ווען ער איז נישט דאָרט. אויך האָט ער צוגעלייגט, אַז דער הייליגער חתם סופר פלעגט דאָס זעלבע טוהן, ווי ער שרייבט אין די תשובה (יו״ד סימן י״ח) אַז ער פלעגט גיין עטליכע מאָל אַ טאָג צו די שחיטה, און כל שכן ווי מיר דאַרפן זיין געוואָרנט, ווייל דער בעל דבר איז עלטער געוואָרן, און ער ווייסט שוין מער פאַטענטן ווי אַזוי צו מאכיל טריפות זיין אין האָלסעיל.

דער קלויזנבורגער רבי האָט אונז געזאָגט: איך וועל אייך דערציילן אַ מעשה וואָס איך האָב אליין בייגעוואוינט אין דער שטאָט בערלין.

ומעשה שהיה כך היה:

עס איז געווען אַ איד וואָס האָט געהייסן מאָניש דער שוחט. דער מאָניש איז געווען אַ איד אַ גרויסער ירא שמים, ער איז געווען דער איינציגער וואָס האָט געהאַט קבלה אויף שחיטות פון הייליגן גאָרליצער זיידן זי״ע. דער רבי האָט צוגעלייגט, אַז אויב דער זיידע האָט איינעם געגעבן קבלה אויף שחיטה, וואָס דאָס איז געווען די ערשטע און די לעצטע קבלה וואָס ער האָט געגעבן אין זיין גאַנץ לעבן, קען מען זיך שוין פאָרשטעלן ווי אַזוי דער שוחט האָט געמוזט אויסזען.

מאָניש דער שוחט איז געווען דער שוחט פון גאָרליצער רב זי״ע, און אויב דער גאָרליצער רב האָט געגעסן פון זיין שחיטה, האָבן שוין אַלע צאַנזער חסידים מדקדק געווען צו עסן בלויז פון זיין שחיטה.

ויהי היום: עס האָבן געוואוינט אין דער שטאָט בערלין אַ סאַך צאַנזער חסידים, און זיי האָבן נישט געוואָלט עסן נאָר פון דעם שוחט ר' מאניש. עס איז אָבער געווען זייער שווער ביז זיי האָבן באַקומען די פליישן, און וואו צו האַלטן. עס זענען דעמאָלט נישט געווען די באַקוועמליכקייטן פון פריזערס ווי היינט. האָבן די גאָרליצער חסידים אַלץ געפלאַנט ווי אַזוי צו ברענגען דעם שוחט מאָניש קיין בערלין.

האָט דער אויבערשטער געהאָלפן אַז איין שוחט האָט (צוליב געזונטהייט) אויפגעגעבן די שחיטה אין די שטאָט בערלין, און די חסידים האָבן אָנגעטראָגן פאַר דעם שלאַכט הויז אַז אַזוי ווי זיי האָבן גאָר אַ חשוב'ן שוחט, און אויב מען וועט האָבן דעם דאָזיגן שוחט וועט מען מיט זיין נאָמען קענען פאַרקויפן פלייש איבעראל, ווייל זיין נאָמען איז איבעראל באַוואוסט.

דער בעל הבית האָט באַלד מסכים געווען, און מען האָט שוין באַשטעלט מאָנישן.

דער שוחט איז אָנגעקומען, און מען האָט באַלד גערופן אַן אסיפה מיטן בעל הבית. דער בעל הבית האָט אים באַלד געפירט אין שלאַכט-הויז, ער זאָל זען די שחיטה.

די שחיטה איז געווען אין זייער אַ ריזיגן פאַרנעם. מען האָט דעליווערט סחורה מיט וואַגאָנען איבעראל. דער שוחט האָט באַלד געזען אַז די שחיטה איז צו שנעל, האָט ער געזאָגט אַז ער קען נאָר שעכטן אַזוי ווי אין זיין שטאָט. דער בעל הבית האָט באַלד מסכים געווען. נאָך דעם האָט מאָניש געהאַט טענות, אַז אַזוי ווי דעמאָלט איז אַרויס אַ געזעץ אַז מען זאָל אויפבלאָזן די לונג (ריאה) מיט אַ מאַשין צוליב קראַנקהייטן און אים איז דאָס נישט געפאָלן, ווייל מיט אַ מאַשין קען מען אַ סאַך מאָל אויפבלאָזן צו שטאַרק. דער בעל הבית האָט אים דאָס אויך נאָכגעגעבן (כאָטש די דאָקטוירים האָבן נישט מסכים געווען דערצו), און מען האָט אים צוגעזאָגט אַ שיינע פרנסה, און אַזוי האָט דער שוחט ר' מאָניש אָנגענומען די שחיטה.

דער שוחט ר׳ מאניש האָט געדאַרפט אָנפאַנגען שעכטן דינסטיג אינדערפרי 7 אזייגער, יום שנכפל בו כי טוב.

עס קומט דינסטיג פרי 7 אזייגער, דער שוחט איז נישט דאָ! עס ווערט 8 אַזייגער, דער שוחט איז נישט דאָ! עס ווערט 9 אזייגער, דער שוחט איז נאָך אלץ נישט דאָ! און דאָ שטייען הונדערטער גוים ארבעטערס וואָס ווארטן אויפן שוחט ער זאָל שעכטן, אָבער ער קומט נישט אָן.

דער בעל הבית איז געקומען צו פאָרן צום שוחט זען וואָס דאָ איז געשען. ער האָט געמיינט אַז דער שוחט איז פאַרשלאָפן, אָבער עפּעס האָט פּאַסירט.

דער בעל הבית קומט אַריין צום שוחט מיט אַ וויי-געשריי!!! היתכן? אַלע אַרבעטער ווארטן און ווי קען מען אויפהאלטן אזא ריזיגע פאבריק וואו עס ארבעטן הונדערטער מענטשן?

דער שוחט רופט זיך אָן צום בעל הבית, טייערער בעל הבית, איר ווייסט נישט וואָס עס האָט מיר פּאַסירט. איך שטיי אויף אינדערפרי פונעם שלאָף און די רעכטע האַנט איז מיר גענצליך געשטאָרבן ל״ע, ממש געלעמט. איך פיל נישט גארנישט אין די האנט, איך וויים נישט וואָס דאָס איז.

דער בעל הבית איז באלד געפאָרן מיט ר׳ מאניש דעם שוחט צום גרויסן שפּיטאָל אין יענע געגנט, און מען האָט גענומען די גרעסטע דאקטוירים. מען האָט אויך באשטעלט פון איבעראל די בעסטע דאקטורים. געלט האָט נישט געשפּילט קיין ראָלע, און די דאקטוירים האבן באלד מחליט געווען, אַז זיין קערפּער פאנגט אָן צו פוילן, און מען מוז באלד אָפּשניידן די גאַנצע האַנט, ווייל אויב נישט וועט דער גאנצער קערפּער אָפּפוילן ל״ע.

דער שוחט ר׳ מאָניש פאַרעקשנ׳ט זיך און וויל בכלל נישט פאָלגן די דאקטוירים. ער זאָגט אַז ער האָפט אַז עס וועט זיך מיט השי״ת׳ס הילף אויסהיילן. אַזוי איז ר׳ מאניש געזעסן אין האָספּיטאָל דריי וואָכן. די גאנצע שטאט איז

אים געגאנגען מבקר חולה זיין, ביז מען האָט אים נישט געקענט גארנישט העלפן, און ר' מאָניש איז אַהיים געגאַנגען.

די גאנצע געגנט איז יעדן טאג געגאנגען צו ר' מאניש דעם שוחט מבקר חולה זיין. ר' מאניש איז געווען זייער צוגעלייגט צוליב די האנט, אָבער ער האָט דאָס נישט ארויסגעוויזן פאַר די מענטשן, ער האָט זייער שיין מקבל פנים געווען אלע מענטשן, אלע קינדער פון די געגנט זענען אים אויך געגאנגען כסדר מבקר חולה זיין. אַזוי זענען אדורך אַ פאָר וואָכן.

אין אַ שיינעם דינסטאָג צופרי שטייט אויף ר' מאניש און די האַנט איז געזונט געוואָרן. דער עולם פרעגט אים, וואָס איז געשען? דערציילט ר' מאָניש די פאָלגנדע זאַך: אינמיטן די נאַכט פון יענעם דינסטאָג איידער ער האָט געדאַרפט אָנפאַנגען צו שעכטן איז זיין רבי, ר' ברוך גאָרליצער, געקומען צו אים אין חלום און האָט אים געפרעגט:

"מאָניש! דו האָסט אָנגענומען צו זיין שוחט אין בערלין???!"

האָט ר' מאָניש געענטפערט: "יאָ, רבי. איך האָב אָנגענומען די שחיטה, אָבער איך האָב זיך אויסגענומען די און די פּרטים און תקנות ווי אַזוי איך וועל שעכטן!!!".

דער הייליגער גאָרליצער רבי זי"ע פרעגט אים ווייטער: "מאָניש, דו ווייסט אַז אפילו אויב דו וועסט שעכטן אַזוי ווי דו ווילסט, וועט אָבער דער בעל הבית פאַרקויפן גאַנצע וואַגאָנען מיט פלייש וואָס דו האָסט קיינמאָל נישט געשאָכטן?!" און דער גאָרליצער רבי גיט אים, ר' מאָנישן, די האַנט, און מאָניש כאַפּט זיך אויף, די האַנט איז טויט ל"ע.

איצט האָט מאָניש ווייטער דערציילט:

"היינט, אינמיטן די נאַכט, קומט נאָך אַמאָל דער הייליגער גאָרליצער רב צו מיר אין חלום און פרעגט מיך: "מאָניש, דו וועסט נאָך זיין שוחט אין בערלין???". האָב איך

זיך אָנגערופן צום רביין: "רבי, איך וועל מער נישט אָננעמען דעם פּאָסטן. רבי, איך האָב נישט געוואוסט אַז איך טו אַ פעלער", און איך האָב אָנגעפאַנגען צו וויינען פאַרן רביין ער זאָל זען מיין האַנט זאָל אויסגעהיילט ווערן פון די לעמונג ל"ע".

דער רבי האָט אים נאָך אַמאָל געפרעגט: "מאַניש, דו וועסט מער נישט זיין קיין שוחט אין בערלין???". רופט זיך נאָך אַמאָל אָן דער שוחט: "ניין, איך וועל מער נישט זיין קיין שוחט".

דער גאָרליצער רב גיט אים די האַנט: "אויב אַזוי, זיי מיר געזונט".

דער שוחט האָט זיך אויפגעוועקט, די האַנט איז ב"ה אינגאַנצן געזונט.

דער קלויזענבורגער רבי רופט זיך אָן: זעט איר, טייערע קינדערלעך, דאָס איז געווען אין מיין צייט, איך האב געזען דעם שוחט מיט די געלעמטע האַנט, און דערנאָך מיט די געזונטע האַנט, און עס זענען נאָך היינט דאָ אַ סאַך אידן וואָס לעבן נאָך און האָבן בייגעוואוינט מיט אים אין איין הויף און געדענקען נאָך גוט די מעשה.

אָבער וואו נעמט מען היינט אזעלכע רבייס, וואָס עס איז שוין געווען אַ סאַך יאָרן נאָך זיין פטירה און פונדעסטוועגן האָט ער געהאַט אַ כח אַראָפּצוקומען אויף די וועלט און אכטונג געבן אַז אַ שוחט וואָס האָט זיין קבלה זאָל ח"ו נישט גורם זיין צו מאכיל טריפות זיין פאַר אַ ציבור אידן?

דער קלויזענבורגער רבי האָט מסיים געווען, איך שריי שוין 30 יאר אַז אידן אין אמעריקע עסן אידן זיך אָן מיט נבילות וטריפות. השי"ת זאָל זיך שוין מרחם זיין, דער גואל צדק זאָל שוין קומען, אמן.

סאטמארער רבי

אַ מורא'דיגע מעשה וואָס האָט פּאסירט אין די שטאט קראלע אין יאָר תרפ"ח, בשעת דער סאטמארער רבי איז דארט געווען רב.

דער סאטמארער רבי גיט ארויס אַ תשובה, מען זאָל כשר'ן אלע כלים, ועוד.

עס איז געווען אין קראלע אַ איד וואָס האָט געהייסען משה בער ווידער. ער איז געווען משגיח אין די פלייש באנק (בוטשער סטאָר). פאַר'ן משגיח אליין האָט מען געשאָכטן אָן צו באַצאָלן געבעלע געלט (דאָס מיינט שחיטה געלט). [דער משה בער ווידער איז געווען אַ גרויסער ארימאן. ער האָט ל"ע געהאט נישט קיין געראטענע קינדער].

אין קראָלע איז געווען אַ איד אַ גביר אדיר, אַ ווייַן סוחר, ער האָט געהייסען שלעזינגער (ער האָט נישט געהאט קיין בארד, אָבער ער איז געווען אַ געוואלדיגער ירא שמים). דער שלעזינגער האָט געהאט אַ גרויסע קאָך, אַ ריזיגע הכנסת אורחים שטוב, ביי אים פלעגן עסן אַלע אורחים, און אַ סאַך בחורים פון די ישיבה, און ווער נישט?

ביי דעם עושר שלעזינגער האָט געאַרבעט אַ זוהן פון דעם משה בער ווידער אַלס משרת פאַר מרס. שלעזינגער אין שטוב (ווי אויבן דערמאנט, איז דער משה בער ווידער געווען אַ גרויסער אָרימאַן, און האָט נישט געדאַרפט באַצאָלן געבעלע געלט).

ויהי היום: מרס. שלעזינגער שיקט דאָס קינד ווידער צום שוחט מיט 20 גענז צו שעכטן פאַר איר ריזיגן הכנסת אורחים פראָיעקט. און אַזוי ווי פאַר זיין טאַטן (וואָס איז געווען דער משגיח אין די פלייש באַנק) האָט נישט געקאָסט קיין געבעלע געלט, האָט דער זוהן ווידער געזאָגט פאַר'ן שוחט אַז די גענז זענען פאַר זיין טאַטן, ממילא האָט ער נישט געדאַרפט באַצאָלן געבעלע געלט פאַר די 20 גענז. און דאָס געבעלע געלט האָט ער גענומען פאַר זיך.

דער שוחט האָט געשאָכטן די 20 גענז, אָן געבעלע געלט, אָבער ער האָט געהאַט אַ חשש, פאַרוואָס דאַרף דער משגיח ווידער אַזוי פיל גענז אויף איין מאָל? מאַכט ער דען אַ חתונה, אָדער אַן אַנדערע שמחה?

דער שוחט לאָזט רופן דעם משגיח שלעזינגער, און פרעגט אים: האָסטו געשיקט מיט דיין זוהן שעכטן 20 גענז? דער משגיח ענטפערט אים: ניין.

עס איז געוואָרן אַ גאַנצע איבערקערעניש אין שטאָט. וואָס הייסט מען האָט גע׳גנב׳עט געבעלע געלט? ביז מען איז געוואויר געוואָרן אַז דער אינגל ווידער וואָס האָט געאַרבעט ביי מרס. שלעזינגער אין שטוב, האָט געברענגט צו שעכטן די 20 גענז פאַר איר שטוב, און זי האָט באַצאָלט געבעלע געלט, און דער יונגל ווידער האָט דאָס צוגע׳גנב׳עט.

ווען מען האָט געפרעגט מרס. שלעזינגער פאַרוואָס זי האָט געדאַרפט אַזוי פיל גענז אויף איין מאָל? האָט זי געענטפערט, וואָס הייסט זי שיקט שוין מיט איר שיקסע יאָרן לאַנג יעדע וואָך שעכטן 20 גענז פאַר איר הכנסת אורחים שטוב.

מען האָט חוקר געווען די זאַך, ווייל מען האָט יאָרן לאַנג נישט געברענגט צו שעכטן 20 גענז, ביז מען איז געוואויר געוואָרן אַז די שיקסע האָט זיך גוט צוגעקוקט צום שוחט ווי אַזוי ער שעכט, און זי פלעגט אַליין שעכטן די גענז אַלע יאָרן, און די געבעלע געלט האָט זי גענומען פאַר זיך.

דער רעש אין קראָלע איז געווען עד לב השמים. די גאַנצע שטאָט איז געגאַנגען כאַדאָראָם, ווייל ווער האָט דען נישט געגעסן אין דעם אָפענעם הכנסת אורחים הויז פון די שלעזינגערס?

דער סאַטמאַרער רבי זצ״ל האָט אַרויסגעגעבן אַ באַפעל צו כשר׳ן אַלע כלים, און תשובה טוהן.

פון דעמאָלט אָן האָט מען געמאַכט נייע תקנות, עס זאָלן נישט קענען פאָרקומען אַזעלכע מעשיות.

(די מעשה האָב איך געהערט פון איינעם פון די זקני הרבנים פון התאחדות הרבנים, אַ תלמיד פון סאַטמאַרער רביין זצ״ל, און האָט אויך געגעסן איין טאָג אין וואָך אין דער הכנסת אורחים שטוב).

ווי עס קוקט אויס זענען די היינטיגע מאכילי טריפות אָנגעשטאָפּט געוואָרן מיט אָט די טריפה׳ניע געגז יאָרן לאַנג, אַזוי ווי דער הייליגער בעלזער רב הרה״ק ר׳ אהרן זי״ע האָט געזאָגט בשעת די מלחמה, ווען עס זענען אָנגעקומען צו אים עטליכע צדיקים און האָבן געהאַט טענות, ווי אַזוי קען ער דאָס צוקוקן ווי מען שעכט אויס יעדן טאָג טויזנטער אידישע קינדער און ער שוויגט און טוט גאָרנישט?

האָט דער בעלזער רב זי״ע געענטפערט, אַז עס איז ידוע אַז היטלער ימ״ש איז דאָך מזרע עמלק ימ״ש, וואָס איז געבוירן געוואָרן פון די טריפה׳נע שוחטים פון דייטשלאַנד, ווי דער הייליגער דברי חיים זי״ע האָט שוין מעיד געווען אין זיין ספר שאלות ותשובות דברי חיים (יורה דעה סימן ז׳) אַז די פינף גרויסע שטעט אין דייטשלאַנד וואו עס האָבן זיך אויסגעשמדיט דריי און אַ האַלב מיליאָן אידן, איז עס געווען צוליב די שוחטים קלים, און פון זייער פלייש וואָס זיי האָבן מאכיל טריפות געווען, איז געבוירן דער עמלק (היטלער) ימ״ש, און עס שטייט ביי משה רבינו ווען ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט עמלק, שטייט ״וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו ואהרן וחור תמכו בידיו״. זעט מען דאָך אַז מלחמה צו האַלטן מיט עמלקין האָט אפילו משה רבינו אויך געדאַרפט האָבן נאָך צוויי מיט זיך.

האָט דער בעלזער רב געזאָגט ווייטער: ״ווי נעמט מען נאָך צוויי גדולים מען זאָל קענען מלחמה האַלטן און מבטל זיין די ביטערע גזירה?״.

אויך איז ידוע אַז דער הייליגער ר׳ נתן אַדלער זי״ע, ווען ער האָט זיך געשלאָגן מיט די שוחטים אין פראַנקפורט, (אַזוי ווי עס שטייט אין ספר שמרו משפט פון הגה״צ ר׳ עקיבא יוסף שלעזינגער ז״ל אין נאָמען פון אַ צדיק פון די

עשרת השבטים, וואָס איז געווען פסח ביי זיין שווער, הגה"ק צ"ע ר' הלל קאָלאָמייער זי"ע) אַז ער האָט געוואָלט מעביר זיין די שוחטים מאכילי טריפות בסוד "על חרבך תחי"" [און ווי עס ווערט געברענגט, אז די שחיטה איז געווען אין אוישוויץ, ממש דאָרט וואו מען האָט מיט יאָרן שפּעטער נעבעך אויסגעהרג'עט 5 מיליאָן אידן רח"ל, און דאָס אַלץ האָט דער הייליגער צדיק ר' נתן אַדלער געזען ברוח קדשו, און האָט דאָס געוואָלט מבטל זיין די גזירה. זעט מען דאָך פון די מעשה וואָס די שוחטים קענען אָנמאַכן ל"ע, און ווי מיר ברענגען פריער ווי דער הייליגער בעלזער רב האָט אויך מעיד געווען אַז דער ימ"ש איז אַרויסגעקומען פון די שוחטים קלים], ואלמלא השיג כל רצונו היה בא משיח צדקינו, אך הס"מ העמיד עליו שוחטים קצבים והצריך לברות, ותלמידו החתם סופר רץ אחריו י' פרסאות", עיי"ש נוראות.

דעשער רבי

אַ מעשה נורא פון הייליגן ר׳ מענדעלע דעשער בעל שאלות ותשובות ״שערי צדק״, ווען ער האָט געלערנט ביים הייליגן חתם סופר זי״ע

עס איז באַוואוסט אַז דער הייליגער ר׳ מענדעלע דעשער איז געווען אַ תלמיד פון הייליגן חתם סופר זי״ע.

אויך איז באַוואוסט אַז דער הייליגער ייטב לב זי״ע האָט געהאַט גרויס השתוקקות צו פאָרן לערנען ביים הייליגן חתם סופר, אָבער ער האָט נישט געקענט פאָרן אַהין לערנען, צוליב די שוואַכע שוחטים וואָס האָבן געשאָכטן אין פרעשבורג (ווי עס איז באַוואוסט אַז דער הייליגער חתם סופר אַליין שרייבט אין אַ תשובה חתם סופר יורה דעה סימן י״ח, אַז ער פלעגט עטליכע מאָל אַ טאָג לויפן צו די שחיטה. ער האָט אַלץ געציטערט ווער ווייסט וואָס די שוחטים טוען ווען ער איז נישט דאָרט).

איינמאָל, ווען ר׳ מענדעלע דעשער האָט זיך געטראָפן מיטן הייליגן ייטב לב, האָט דער ייטב לב געפרעגט ר׳ מענדעלע׳ן, ווי אַזוי קענסטו עסן פלייש אין פרעשבורג? עס איז ידוע אַז די שוחטים זענען זייער שוואַכע! האָט ר׳ מענדעלע געענטפערט, אַז ער עסט נאָר פון די בהמה וואָס דער הייליגער חתם סופר עסט אַליין, און ער איז מאמין באמונה שלימה אַז אַפילו אויב עס איז דאָ אַ פגימה אויף דעם חליף וואָס מען שעכט פאַרן הייליגן חתם סופר, קומט אַ מלאך און פילט אויס די פגימה!

די תשובות פון ר׳ מענדעלע׳ן זענען, ווי באַוואוסט, געשריבן מיט מער גדלות ווי דעם הייליגן ייטב לב׳ס תשובות, ממש נישט קיין פאַרגלייך, וואָס הגם דער ייטב לב האָט געהאַט אַ מורא׳דיגן קאָפּ, און לויט זיין קאָפּ האָט ער געדאַרפט שרייבן מיט אַ סך מער גדלות, אָבער דאָס האָט זיך גענומען ווייל ר׳ מענדעלע האָט געלערנט ביים הייליגן

חתם סופר, און דאָרט האָט מען באַקומען גאָר אַ שאַרפן דרך הלימוד, און ווען דער ייטב לב וואָלט געלערנט אין דער ישיבה ביים הייליגן חתם סופר וואָלטן די תשובות גאַנץ אַנדערש אויסגעזען לויט זיין גדלות פון מוח מיט'ן כח התורה וואָס דער ייטב לב האָט געהאַט.

עס איז ידוע אַז דער ייטב לב האָט געזאָגט פאַר זיין פטירה, אַז ער האָט כל ימיו חרטה געהאַט וואָס ער האָט נישט געלערנט ביים הייליגן חתם סופר. ער וואָלט גאַנץ אַנדערש געלערנט, אויב ער וואָלט געלערנט ביים הייליגן חתם סופר (די מעשה האָב איך געהערט פון הרה"צ ר' יודא'ילע דעשער שליט"א, און פון נאָך תלמידים און חסידי דעש).

דער הייליגער חתם סופר איז אויך געווען רב אין דרעזניץ (וואָס איז אין מדינת מעהרען) 7 יאָר, און אויך ר' מרדכי באנעט איז דאָרט געווען רב.

עס ווערט געברענגט אין ספר זכרון למשה אַז דער הייליגער חתם סופר האָט געזאָגט אַז "די מדינות אין דייטשלאַנד זיינען אַראָפּ פון אידישן וועג, ווייל זיי האָבן געהאַט שוחטים קלים", עיין שם. אויך ברענגען מיר אין מעשה ט"ו באריכות וועגן דעם ענין, עיי"ש.

ומענין השחיטה כדאי להזכיר, שהרה"ק ר' מענדעלע מדעש זצ"ל בעהמח"ס מעגלי צדק למד אצל החתם סופר זצ"ל וגם הי' תלמיד של הישמח משה זצ"ל, וכשחזר המעגלי צדק מפרעשבורג שאלו אביו בעל מראה יחזקאל מה עשה עם אכילת בשר בשב"ק) כי הי' איזה קול שהשוחטים בפרעשבורג היו קצת אנשים קלים, ובתשובות חתם סופר מדבר הרבה אודות השוחטים הקלים, והחתם סופר כותב בעצמו שהיי הולך הרבה לבית השחיטה, לראות אודות השחיטה אם הכל מתנהל כראוי, ובודאי שבחול לא עלה כלל על דעת המראה יחזקאל שבנו יאכל בשר, רק שאלו על שבת) והשיב רבי מענדעלע, אכלתי אצל החתם סופר בעצמו, כי אני מאמין באמונה שלימה שממה שאוכל החתם סופר,

אפילו אם הי׳ ח״ו הסכין פגום ג״כ בא מלאך למלאות ולישר הפגימות, ועל זה תמכתי יתדותי.

וכאן המקום להזכיר עוד סיפור מענין השחיטה בפרעשבורג, שהי׳ איש אחד שהי׳ חסיד של הייטב לב מסיגוט זצ״ל ושל המעגלי צדק מדעש זצ״ל, ופעם הי׳ לו שאלה קשה, ושאל את שני רבותיו, הן הייטב לב והן המעגלי צדק. אחר זמן אמר הייטב לב בבית המדרש להאיש, בטח שאלת גם את הרב מדעש, הגד נא לי מה היתה תשובתו לשאלתך. ואמר האיש את כל התשובה להייט״ל, פלפול ארוך ומקיף. והתאונן אח״כ הייטב לב בפני האיש, שהוא (המעגלי צדק) למד אצל החתם סופר בפרעשבורג (כנראה שהתכוון לומר דלכן עונה תשובות כאלו) אבל אנכי, לא הניח אותי זקני הישמח משה ללמוד בישיבת החת״ס מחמת השחיטה שהיתה בפרעשבורג (והיינו שלא רצה שיאכל שם בשר, ע״כ לא שלחו ללמוד בישיבת החת״ס).

חזינן מסיפור זה, דאף שהמעגלי צדק למד גם אצל הישמח משה, וידוע שכשהישמח משה לא הי׳ מרצה השיעורים לפני התלמידים מחמת איזה סיבה, הי׳ הייטב לב אומר השיעור, ונמצא מזה דלפעמים הי׳ יכול להזדמן שהמעגלי צדק למד גם אצל הייטב לב, מ״מ אחז כעת הייטב לב ברוב ענוותנותו שהמעגלי צדק עונה תשובות להלכה יותר טוב ממה שהוא - הייטב לב - עונה, ובענוותנותו תלה הייטב לב את הדבר בזה שלא זכה ללמוד בישיבת החתם סופר.

ידוע שבנו של המראה יחזקאל למד אצל החתם סופר בישיבת פרעשבורג, והוא היה מהבנש״ק היחידים שלמדו אז אצל החתם סופר. המראה יחזקאל שלח בנו ללמוד שם משום מעשה שהיה.

המראה יחזקאל והחת״ס עמדו בחליפת מכתבי תורה. פעם אחת הי׳ ביניהם איזה שאלה חמורה ושקלו וטרי בזה, אבל לא יכלו לבא אל עמק השוה, לכן החליט המראה יחזקאל שיסע להחת״ס לברר הדבר. בעת שבא לשם לא גילה שמו, ונכנס לדבר עם החת״ס מענינים שונים עד שבאו

לדבר מענין השאלה הזאת שהיה ביניהם, והוכיח המראה יחזקאל סברתו והחת״ס הורה לו. החת״ס לבד הכין לו סעודה, ואח״כ הכין לו המטה לישון. המראה יחזקאל ראה שהתח״ס אינו הולך לישון, והולך לכתוב דברי תורה, שאל אותו המראה יחזקאל אמאי לא מניח א״ע לישן, ואמר ששלח להמראה יחזקאל תשובה מזה השאלה, וכעת רואה שהמראה יחזקאל צודק, לכן רוצה לכתוב לו עכשיו. אמר לו המראה יחזקאל מי הוא, והחת״ס היה חלישות הדעת שלא ידע מקודם, [ואולי לא כבדו כראוי], ואז [שהרגיש המראה יחזקאל שיש לו חלישות הדעת], אמר לו המראה יחזקאל כי הוא רוצה לשלוח בנו ללמוד אצלו, אם הוא מסכים, וענה לו בוודאי, והבטיח להחת״ס שישלח את בנו בזמן הבא, וזה היה הפיוס בינו להחת״ס.

גארליצער רב

א מורא'דיגע מעשה פון גארליצער רב זי"ע

א איד פון ארץ ישראל עס איז אנגעקומען קיין גארליץ, ער האט געוואלט גיין נאך געלט, ער האט אבער געדארפט אז איינער זאל גיין מיט איהם נאך געלט, ער האט זיך געווענדעט צום גארליצער רב זי"ע, דער גארליצער רב האט מכבד געווען דעם שוחט זאל גיין מיט איהם נאך געלט.

דער שוחט איז טאקע געגאנגען מיט איהם, ווען ער האט געענדיגט איז דער ארץ ישראל'דיגער איד געגאנגען צום גארליצער רב זאגען א יישר כח, דער גארליצער רב פרעגט דעם איד, צו ער האט שוין היינט געגעסען, זאגט ער ניין, דער גארליצער רב פרעגט איהם צו ער וויל עסען, ענטפערט ער יא, דער גארליצער רב גיט איהם באלד צו עסען, און ער פרעגט איהם צו דער איד מיט וועמען ער איז געגאנגען נאך געלט האט איהם געפרעגט צו ער וויל עסען, האט ער געענפערט ניין, ער האט מיך נישט געפרעגט, ווייל אויב ער וואלט מיך געפרעגט וואלט איך געוויס געוואלט עסען, ווייל איך בין געווען הינגעריק.

דער גארליצער רב האט באלד אויסגערופען אין בית המדרש פאר קריאת התורה, אז מען טאר מער נישט עסען פון דעם שוחט.

דער גאנצער עולם האט אנגעפאנגען צו קאכן, דער ראש הקהל האט זיך אנגערופן הויך אופן קול, אזא אכזריות פון אונזער רב אוועק נעמען די פרנסה פון א שוחט וואס האט א שטיב מיט קינדער?

דער ראש הקהל איז באלד קראנק געווארן אויף די פיס, מען האט געמוזט אפשניידען די פיס, און מען האט איהם אנגעטוהן א פאלטשען פיס, און ער איז געווארן נאך קראנקער, און האט נישט מוציא שנתו געווען, מען האט גערופן דעם גארליצער רב צו די לוי׳, אבער ער האט נישט געוואלט גיין.

דער שוחט ווייטער, איז פאר בושה באלט אוועק געפארן אויף אמעריקא, און האט פראבירט אין אמעריקא צו טרעפען א פרנסה, אבער מען האט זיך אינטערעסירט אויף איהם, און ווען מען האט געהערט אז דער גארליצער רב האט איהם גע׳אסר׳ט האט מען איהם נישט געוואלט אויפנעמען אלץ שוחט.